

CHARLES-OLIVIER CARBONELL

ISTORIOGRAFIA

Traducere din limba franceză
de **Ileana Littera**

GRAFOART

SUMAR

Prefață la ediția a V-a.....	5
Capitolul I – Preistorie. Memoria, precursoare a scrisului.....	7
Capitolul II – Nașterea lui Clio.....	11
Capitolul III – Istoria la Roma.....	23
Capitolul IV – Istoriografia chineză: memoria încremenită	35
Capitolul V – Creștinătate și istorie. Legenda secolelor întunecate	43
Capitolul VI – Istoriografia arabă.....	57
Capitolul VII – Timpul și istoria umaniștilor (secolele XV–XVI)	65
Capitolul VIII – Istoria erudiților, a filozofilor și a oamenilor de litere (secolele XVII–XVIII).....	79
Capitolul IX – Secolul istoriei.....	99
Capitolul X – Istoriografia marxistă.....	121
Capitolul XI – Noua Istorie	129
Concluzii.....	145
Bibliografie.....	149

PREFAȚĂ LA EDIȚIA A V-A

Au trecut șaptesprezece ani de la apariția, în 1981, a primei ediții a acestei lucrări, ani care, spre marea mea satisfacție, au făcut ca unele afirmații din prefața de atunci să pară astăzi complet depășite. Cuvântul *istoriografie* era la acea dată atât de nou, iar bibliografia aferentă atât de săracă, încât simțisem nevoia să recunosc deschis temeritatea tentativei de a mă împotrivi „indiferenței uneori disprețuitoare cu care unii istorici francezi priveau istoria propriei lor discipline”. Între timp, lucrurile s-au schimbat mult: mărturie stă până și succesul acestei cărți; s-ar putea chiar ca el să nu fie cu totul străină de o atare evoluție.

Evoluția aceasta nu s-a limitat doar la statutul istoriografiei, ci a influențat însăși știința istorică, provocând importante modificări în peisajul curentelor care o dominau în anii '60. De unde, *in fine*, unele corecții ce dovedesc necesitatea imperioasă de a reșeza istoria *scrisă* de oameni în istoria *trăită* de oameni, adică în acea istorie pe care o fac sau cel puțin își închipuie că o fac oamenii.

Se cuvine, fără îndoială, să-mi exprim propriul punct de vedere în această privință. Este acela al unui istoric din zilele noastre, interesat mai degrabă de reprezentările colective – oricât de mici ar fi comunitățile care le vehiculează – decât de capodopere și de genii. Obiectul sintezei de față este acela de a da

seama dintr-un unghi istoric – altfel spus, plasând-o permanent în context – de diversitatea modurilor de reprezentare a trecutului în spațiu și în timp. Așa se explică de ce aici îi vom întâlni mai des pe Herodot decât pe Platon, pe Suetoniu decât pe Cicero, pe Mabillon decât pe Rousseau, pe Mommsen decât pe Dilthey, pe Lucien Febvre decât pe Raymond Aron...

Ce este istoriografia? Nimic altceva decât istoria discursului unor oameni despre trecutul lor, un discurs scris și care se pretinde veridic. Căci istoriografia este dovada cea mai bună a existenței unor culturi azi dispărute, a existenței propriei noastre culturi, presupunând că ea continuă să ființeze și că amnezia parțială de care pare atinsă nu e semnul unei dispariții totale și definitive. O societate nu se pune niciodată mai bine în lumină ca atunci când e însoțită de proiecția în trecut a propriei sale imagini.

Istoria lui Clio este istoria noastră. Sper ca acest eseu să-i convingă pe cei ce-l vor citi că demnitatea istoriei ca „știință umanistică” nu stă nici în statutul ei științific, nici în faptul că are ca obiect de cercetare omul, ci în natura profund umană a istoricului.

BIBLIOGRAFIE

Lucrări cu caracter general

Sumara bibliografie prezentată aici respectă ordinea capitolelor. Ea va putea fi completată cu bibliografia indicată de J. Le Goff în *Histoire et mémoire*, Gallimard, 1988, pp. 365–406.

Carbonell (Ch.-O.) și Walch (J.), *Les sciences historiques de l'Antiquité à nos jours*, Larousse, 1994.

Chaunu (Pierre), *La mémoire et le sacré*, Paris, 1978.

Momigliano (Arnaldo), *Problèmes d'historiographie ancienne et moderne*, Gallimard, 1986.

Van Effenterre (Henri), *L'histoire en Grèce*, Paris, Colin, „U2”, 1967.

André (J.-M.) și Hus (A.), *L'histoire à Rome*, Paris, 1974.

Gardner (Ch.), *Chinese Traditional Historiography*, Harvard U.P., 1961.

Guenée (Bernard), *Histoire et culture historique de l'Occident médiéval*, Paris, 1981.

Sauvaget (J.), *Histoires arabes, pages choisies*, Paris, 1946.

- Fueter (éd.), *Histoire de l'historiographie moderne*, versiunea franceză, 1914.
- Gusdorf (Georges), *Les origines des sciences de l'homme*, Paris, Payot, 1967.
- Huppert (Georges), *L'idée de l'histoire parfaite*, Paris, 1973.
- Barret-Kriegel (Blandine), *Les historiens et la monarchie*, 4 vol. Paris, 1988–1989.
- Grell (Chantal), *L'histoire entre érudition et philosophie*, Paris, P.U.F., 1993.
- Gooch (G.P.), *History and Historians in the Nineteenth Century*, ed-a 4-a, Boston, 1959.
- Vilar (Pierre), „Histoire marxiste, histoire en construction”, în *Faire l'histoire*, sub cond. lui J. Le Goff, t.I, Gallimard, 1974.
- La Nouvelle Histoire*, sub cond. lui J. Le Goff, R. Chartier și J. Revel, Paris, Ed. Retz-CEPL, 1978.
- Coutau-Begarie (Hervé), *Le phénomène Nouvelle Histoire*, Paris, Economica, 1983.
- Dosse (François), *L'Histoire en miettes*, Paris, La Découverte, 1987.
- Noiriel (Gérard), *Sur la „crise” de l'histoire*, Paris, Berlin, 1996.